

Det Kgl. Forsvarsdepartement

Vår saksbehandler: Forhandlingsleder Ragnar Dahl ragnar.dahl@bfo.no Tlf 934 98 520	Kopi til	Vår referanse 2021/Rd/rd/HØR/005	Vår dato 06.10.2021
Internt	Intern kopi til	Tidligere referanse FD/2019/280	Tidligere dato 24.06.2021

HØRINGSINNSPILL - forslag til revisjon av lov om militær disiplinærmyndighet, lov om politimyndighet i Forsvaret og påtalemessig behandling av militære straffesaker.

Generelt

Befalets fellesorganisasjon (BFO) viser til høringsnotat jf. tidligere referanse ovenfor. Det er uvant å gi en høringsuttalelse på en utredning fra en arbeidsgruppe, så vi føler oss litt mer fri til å kommentere de enkelte punkter.

BFO har et inntrykk at arbeidsgruppen har hatt fokus mot Hæren og at rapporten er skrevet for å tilfredsstille militærpolitiets (MP) behov for handlefrihet. Det virker som om arbeidsgruppen ønsker at MP skal få mere makt og myndighet, enn det de har i dag.

Generaladvokatens årsrapport kommer i bakgrunnen og BFO er forundret over at narkotikagruppen ikke er nevneverdig omtalt. Dette begrunnes med at narkotikagruppens årsrapport ikke er nevnt i bakgrunnen. Det er betimelig å spørre om grunnlagsdokumentasjon har ivaretatt helheten i tilstrekkelig grad.

Det antydes en økning av personell i Hæren som følge av en forventet økning i antall disiplinærsaker og straffesaker, hva med Sjø, Luft og HV m.fl.

Sammendrag

BFO har gitt innspill på arbeidsgruppens rapport og oppsummerer i hovedsak med:

- Dårlig involvering av personellorganisasjonene og TVO
- BFO mener man ikke bør nedlegge Generaladvokatembetet og overfører all makt til Forsvaret. Generaladvokatembetet er en etat under Justisdepartementet, og gir en helt annen juridisk og uavhengig tyngde enn en jurist (fagperson) i Forsvaret.
- Usikker på hvordan overføring fra disiplinærloven til forsvarsloven innvirker på personellet rettsstatus og tilsetningsvilkår ifh til dagens forsvarslov. Vi ber om en juridisk vurdering.
- Arrest som virkemiddel foreslås fjernet, men er dette begrunnet med økonomi, er begrunnelsen for foreløpig arrest ikke godt nok begrunnet
- Arbeidsgruppen foreslår at man bruker forvaltningsloven ifh til administrativ behandling. Vi er enig i at dette styrker den ansattes rettigheter ifh til dagens praksis.

- Uavhengig etterforskning. Tidligere var slik etterforskning under politifaglig ledelse fra Oslo- og Troms politidistrikt. Arbeidsgruppen fremhever at dette med uavhengig etterforskning er tillagt særlig vekt, - det er bare det at det ser ikke slik ut.
- Arbeidsgruppen foreslår at ordensstraff for sivile videreføres som i dag ref Statsansatteloven, arbeidsmiljøloven og straffeloven mv. Vi hadde jo håpet at det var like regler for alle i Forsvaret, siden vi struktur- og organisasjonsmessig organiserer forsvaret til å ha lik organisasjon i fred, krise og krig. Det er bare i krise og krig, de sivile følger samme regler som befal. Det er uproblematisk å videreføre dagens praksis, mest fordi dette er en sak de sivile organisasjonene bør ha en mening om.

BFO har valgt å kommentere punktvis i forhold til oppbygning av rapporten, som følger:

2.Arbeidsgruppens sammensetning, mandat og arbeid

Det står at arbeidsgruppen skal som del av sitt arbeid etablere kontakt med personellorganisasjonene og de tillitsvalgte for de vernepliktige. Kontakten har vært et møte i januar 2020 av 1 ½ times varighet. Hvordan arbeidsgruppen har tolket pkt 4 i mandatet er noe uklart.

3.2 Forsvarets oppgaver i dag

Det antydes at en økning av antall soldater i Hæren, vil føre til flere disiplinær- og straffesaker. Det er sannsynlig, men øvrige forsvarsgrener og HV er ikke omtalt. Spørsmålet som ikke er besvart, er om dagens bemanning er i stand til å håndtere en økning i disiplinær- og straffesaker.

3.3 Sikkerhetspolitisk utvikling

Det stadfestes at behovet for å opprettholde ro, orden og sikkerhet på egne områder ikke blir mindre i tiden som kommer, og dette øker behovet for klare hjemler for militærpolitiets ordens- og rettshåndhevelse. Det skal også nevnes at befal og vaktlag i hovedsak opprettholder ro og orden i dagens struktur, vi mener denne dimensjonen burde vært omtalt, dersom rapporten senere skal brukes som grunnlag for ressurspådrag.

3.7 Personellordningen

Det skal nevnes at OR 2-4 ikke omfattes av reglene om militær politimyndighet. Saken har vært tatt opp internt i Forsvaret, men man har kommet til at denne gruppen ikke trenger militær politimyndighet, for å løse sin funksjon.

3.9 Utviklingen av militærpolitiet

Militærpolitiet er samlet under en ledelse i Hæren, som en felles ressurs. Dagens praksis vektlegger tydeligvis Hærens behov og ikke Forsvarets totale behov. Det er fare for at man her vil komme i en prioritering mellom Hæren og andre avdelingers behov.

4.10.5 Krav om tilstrekkelig uavhengig etterforskning

Tidligere hadde narkotikagruppene en uavhengig etterforskningskapasitet – det har de ikke lengre. Den uavhengige etterforskningskapasiteten var knyttet opp til en faglig ledelse, organisert under Oslo- og Troms politidistrikt.

Det synes som om store deler av pkt 4.10 er rettet mot operasjoner og krigsforbrytelser og i mindre grad etterforskning ved brudd på norsk straffelov (forseelser og forbrytelser). Dersom man mener at dette skal ivaretas av påtalemyndigheten, er det forståelig, ellers ikke.

Det er i ovenstående sammenheng vi er noe skeptisk til å nedlegge Generaladvokatembetete, som er en etat utenfor Forsvaret og underlagt justisdepartementet.

5.3.4.1 Refsbare forhold

Det er uheldig at arbeidsgiver ensidig kan bringe forhold inn under disiplinærreglementet, uten at dette er partsbehandlet, eksempelvis skikk og bruk. I grovt kan man si at vi får et inntrykk av at man skal etablere regler, som kan føre til disiplinære forføyninger for forhold, som ellers ikke er straffbare. Med de eksemplene som er gitt, blir det veldig skjønnsmessig ifh til oppståtte situasjoner og skjøn kan være vanskelig å vurdere utfra aktuell situasjon. BFO vil oppfordre til å ikke lage regler for enhver situasjon.

5.3.5.1 Innledning

I siste avsnitt er det feil i henvisningen. Det hevdes at denne sist ble oppdatert 30.1.2018, BFO mener denne sist ble oppdatert i november 2020. Spørsmålet er om arbeidsgruppen har hensyntatt de siste endringene. Arbeidsgruppen sier også at det ikke er forhold som tilsier stor grad av koordinering mellom departementene, senere i rapporten er det vist til koordinering mellom FD og justis.

5.5.3.4 Bestemmelser som bør stå i lov

Arbeidsgruppen sier innledningsvis hva som bør stå i lov, men foreslår nærmest det motsatte nederst på side 99, hvor man anbefaler at myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift – i hovedsak gis til departementet og ikke til Kongen i Statsråd. Dersom man mener dette, bør avsnittet stå under pkt 5.5.3.5

5.5.3.5 Bestemmelser som bør stå i forskrift

BFO er ikke uenig i at man heller bør ta forhold som nevnt inn i forskrift. Iht Vernepliktsforskriftens § 8, står det at alle under 18 år har innsynsrett i opplysninger som er registrert på dem selv. Forsvaret har lærlinger under 18 år og dersom noen av disse blir tatt for brudd på eksempelvis Bestemmelser for rusforebyggende arbeid med veiledning, kan ikke dette behandles av politi/påtalemyndighet, men av barnevernet. Vi antar at samme restriksjon må gjelde militærpolitiet?

BFO viser til det man har skrevet tidligere i rapporten, mht bruk av forvaltningsloven, og vi stiller oss undrende til at de over 18 år ikke får innsyn i tilsvarende saker som gjelder dem selv, vi viser til GDPR.

5.5.3.6 Plassering av disiplinærreglementet i Forsvarsloven

BFO er noe usikker på den juridiske forskjellen på lovparagrafer i disiplinærloven ifh til lovparagrafer i forsvarsloven. Dersom overføring av paragrafer fra en til en annen lov fører til at militært ansattes rettigheter, innskrenker rettsvernet eller den juridiske stillingen, er vi uenig i tilnærmingen.

Disiplinærloven oppfattes i dag som konkret og lett å forholde seg til, men dersom man skal overføre ca 20 nye punkter i forsvarsloven, så utvides forsvarslovens kapittel 8 i vesentlig grad.

I dag omtaler forsvarsloven kun § 62 om pliktmessig avhold. BFO mener man bør foreta en juridisk vurdering ifh til militært personells rettsstatus ifh til å etablere 20 nye paragrafer eller punkter i forsvarsloven.

5.5.5 Juridisk rådgivning i disiplinærsaker

BFO mener uttrykket militærjurist er et lite presist, da det lett kan blandes med jurist i Forsvaret. Man bør finne et bedre uttrykk på «utdannede jurister som har sitt virke i forsvaret med tilhørende spesialfelt».

BFO mener en nedleggelse av Generaladvokatembetete, sett i sammenheng med pkt 4.10.5 om krav til uavhengig etterforskning, er uheldig og bør ikke gjennomføres. Arbeidsgruppen foreslår en ordning med «all makt i mine hender» og vi er usikre på om dette sikrer rettssikkerheten til de ansatte. Vi vil vel hevde at dersom Generaladvokaten kommer med en uttalelse, så står den betydelig sterkere både juridisk og i den enkeltes rettsoppfatning, enn om forsvarrets egne jurister skulle uttale seg, (disse har et tilsetnings- og lojalitetsforhold til arbeidsgiver).

5.5.6 Hvem som skal kunne refses

Forsvarssjefen ønsker å organisere forsvaret likt i fred, krise og krig. Vi er kjent med bestemmelsene i disiplinærloven og Statsansatteloven hva gjelder militært og sivilt personell, men synes det er uheldig at personell, som er gjensidig avhengig av hverandre i fred, krise og krig, ikke skal kunne få en reaksjon utfra samme lovverk. Arbeidsgruppen hevder at sivilt personell følger samme lover og regler som militært ansatte ved først ved overgang til krise og krig, men hjemmelsgrunnlaget er lite omtalt. Utover det har ikke BFO sterke meninger om akkurat den saken.

5.5.7.2 Skyldkravet

Arbeidsgruppen foreslår forhold som på mange måter likestiller forsvarsloven med nye foreslåtte paragrafer, med tilsvarende forhold i straffeloven. BFO ber om at departementet bekrefter/avkrefter hvorvidt forslagene innskrenker militært ansattes juridiske rettigheter i forhold til dagens praksis. Når det er sagt er vi eksempelvis enig i at den som deltar i et refsbart forhold, også burde kunne refses, men bør dette inn i forsvarsloven?

5.5.16 Hvordan foreleggelsen bør gjennomføres

BFO stiller seg noe undrende til at Forsvaret skal forholde seg til samtlige politidistrikt i Norge og ikke som i dag til Oslo- og Troms politidistrikt, eller aller helst bare til Oslo politidistrikt?

5.5.17.5 Hvem det kan behandles opplysninger om

Punktet er noe uklart da det kun forholder seg til forsvarsloven og ikke for sivilt tilsatte Statsansatteloven ifh til tilsvarende saker. Er dette bevisst, eller en uteglemmelse?

6 Den militære påtalemyndighet, Generaladvokatembetet og behandling av militære straffesaker

BFO har tidligere sagt at vi er uenig i å nedlegge Generaladvokatembetet, som innehar en solid juridisk posisjon som etat under Justisdepartementet. En «militærjurist», vil mest sannsynlig ikke ha samme tillit hos den fornærmede, da militærjuristen har et tilsetningsforhold i Forsvaret og fornærmede i en sak fort kan antyde at juristen løper arbeidsgivers ærend osv.

Med bakgrunn dagens praksis, mener vi at begrunnelsen for å nedlegge Generaladvokatembetet, er for svak.

7.3.7.4 Hvilke regler som gjelder for etterforskningen

BFO støtter fullt ut arbeidsgruppens beskrivelse under påtalefaglig etterforskningsledelse.

7.3.8.6 Spesifikke forberedelser til etterforskning i utlandet

Dagens etterforskning baserer seg på dagens organisering, dette virker lite hensiktsmessig mht framtidige strukturendringer.

7.3.10.3 Organisering – Forsvarets militærpolitivdeling (FMPA)

Merknad til siste avsnitt før militærkompaniet i Brigade Nord: Etterforskningen ble ledet av politifaglig ledelse, ansatt ved henholdsvis Oslo- eller Troms politidistrikt, med lokalisert til FNG. Dette ivaretok Forsvarets behov for uavhengig og påtalestyrt etterforskning. Vi mener det er positivt at arbeidsgruppen anbefaler den løsningen, selv om den for kort tid siden ble nedlagt.

7.4.10 Bør militært personell ha etterforskningskompetanse?

I avsnitt 3 står det etterforskningsmyndighet, vi mener man her snakker om etterforskningskompetanse.

7.4.10.5 Særskilt om militær etterforskning i utenlandsoperasjoner

Bør det ikke være et avsnitt om hvordan sivile politietterforskere skal forholde seg ifh til etterforskning i utenlandsoperasjoner?

11 Merknader til de enkelte lovbestemmelsene

BFO er uenig i at enkelte bestemmelser i disiplinærloven skal innlemmes i forsvarsloven, uten at det foreligger en juridisk konsekvensanalyse, ifh til de ansattes tilsetningsvilkår (hvilke konsekvenser får endringene, når man utvider forsvarsloven til å omfatte mer enn bare pliktmessig avhold?).

Når det gjelder våre merknader til de enkelte paragrafer, viser vi til omtale tidligere i dokumentet.

11.2 Ny lov om militær politimyndighet

§ 2 Hvordan skal paregrafent tolkes opp mot vernepliktforskriftens § 8?

Tredje ledd, varsling til politiet, har begrensninger ifh til forsvarslovens § 10

§ 5.2 Det bør fremgå hvor langt ned i organisasjonen myndigheten delegeres.

§ 6.2 Kommentar: Forsvaret har flere fagansvarlige sjefer som treffer militærpolitiets portefølje. Eks FST J1 ifh til Bestemmelser om rusforebyggende arbeid med veiledning, Sjef Hæren ifh til fagmyndighet MP.

§ 7 (side 273) Paragrafen er innskrenket uten tilstrekkelig forklaring mht militær politimyndighet når de er i tjeneste. Hva er årsaken til begrensningen ifh til når de griper inn i en situasjon som er tillagt tjenesten, utenom tjenestetiden, dersom det er et refsbart forhold?

§ 16 «Berusede personer» bør endres til «ruspåvirket», da beruset person ofte kobles til alkohol. Det bør føyes til under forhold: fare for sikkerheten

§ 18 Foreløpig arrest: Dersom begrunnelsen for å oppheve arrest som virkemiddel er begrunnet i økonomi, er begrunnelsen for foreløpig arrest utilstrekkelig.

§ 19 Militær inspeksjon. Det mangler i noe beskrivelsen ifh til gjenstander som ikke lar seg detektere Mvh skanner/hund.

§ 21 Militære etterforskere. Etterforskere finnes pt. i Oslo, Bergen og Bardufoss. Forslaget fra arbeidsgruppen vil utarme fagkompetansen. Forsvaret bør selv kunne organisere tjenesten ifh til strukturutvikling over tid.

12 Forslag til lov- og forskriftsbestemmelser

12.1.1 Endringer i Forsvarsloven

BFO har etterlyst en juridisk vurdering av hvordan nye punkter innvirker på de ansattes rettssikkerhet og tilsetningsforhold.

§ 36 Punktet er uklart

§ 103 Personalmappen er elektronisk, må lagres i FIF med begrenset tilgang (lovmessighet).

§ 104 Hva legger man i politimessige forhold i Forsvaret?

Spørsmål om innhold i dokumentet kan rettes til meg.

Med vennlig hilsen

Ragnar Dahl (Sign.)
Forhandlingsleder BFO

Tel: +47 93498520
Epost: ragnar.dahl@bfo.no